

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Enligt här fört diarium här,
detta beslut inte överklagats.

Datum 950227
Länsstyrelsen i Hallands län

E. Löfdahl

1 (4)

BESLUT

1994-12-16 221-6277-93

Delgivningskvitto

Kopia

Inskrivningsmynd. i Varberg

BN i Kungsbacka

Fastighetsregistermynd. i Kba

KME

EXP

RAA

Byggnadsminnesförklaring av "Gunnarssons", fastigheten Axtorp 1:6 i Förlanda socken, Kungsbacka kommun.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fråga om byggnadsminnesförklaring av "Gunnarssons", Axtorp 1:6, Förlanda socken, Kungsbacka kommun, väcktes av kulturnämnden i Kungsbacka kommun, 1993 10 21.

Underrättelse har skett genom skrivelse till Inskrivningsmyndigheten, Varbergs tingsrätt 1993 10 26.

En underrättelse med beskrivning, historik och förslag till skyddsföreskrifter har tagits fram av länsstyrelsen. Denna har 1994 02 25 tillsänts Er och berörda parter. Ni har då beretts tillfälle att lämna synpunkter beträffande skydds-föreskrifterna. Ni har inte inkommit med några erinringar.

Hallands läns museer, Landsantikvarien, har i ett yttrande 1994 03 28 inget att erinra vad gäller skydds-föreskrifterna.

Kungsbacka kommun, byggnadsnämnden, har hörts i frågan och har i ett yttrande 1994 12 15 inga erinringar mot en byggnadsminnesförklaring.

LÄGE

"Gunnarssons" ligger i Förlanda socken i de inre, östra delarna av Kungsbacka kommun, söder om Lygnern. Områden av barrskog dominerar landskapet och bebyggelsen ligger mestadels i kanten av dalgångar invid odlingsmarken. Gården ligger på norra sidan om landsvägen mellan Gällinge och Förlanda och invid östra knuten passerar också den gamla vägen till Åskhults by.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
301 86 HALMSTAD	Kulturmiljöenheten Hospitalsgatan 1	035-13 20 00	035-12 12 59	3 51 83-3

HISTORIK

Gården är ett gammalt kronoskattehemman, känt sedan 1600-talet. Nuvarande byggnader har uppförts efter 1836 då byn Axtorp eldhärjades. Efter branden flyttades bebyggelsen från en intilliggande bergshöjd till nuvarande läge. Gården har ägts av samma släkt sedan 1700-talet och genom giftermål övertog Aron Christoffer Gunnarsson gården 1882. A C Gunnarsson föddes 1855 och kom med tiden att bli en betydelsefull person i Förlanda kommun och länet. Han representerade högerpartiet i riksdagen mellan 1903-1911, var häradsdomare, landstingsman, kyrkvård och hade dessutom en mängd olika kommunala uppdrag. Namnet "Gunnarssons" har gården fått efter honom och gården kallas också "Riksdagsmannagården".

Då A C Gunnarsson avled 1944 beboddes gården av en dotter och en son. Sonen gick bort 1972 och gården har sedan dess stått obebodd. Nuvarande ägaren vill bevara gården i ursprungligt skick och sedan några år tillbaka disponeras byggnaderna genom avtal av Förlanda hembygdsförening. Gården är mycket välbevarad och på senare tid har vissa vårdinsatser gjorts.

BESKRIVNING

Bebyggelsen är grupperad i en U-form runt en gårdsplan som öppnar sig mot öster. Byggnaderna består av ett manhus med tillbyggd källare i markplan och ett magasin på ovanvåningen. Invid bostadshuset ligger en vinkelbyggd ekonomidel. Manhuset har timmerstomme och ett ganska flackt takfall, täckt med tegel. Byggnaden är klädd med en rödmålad locklistpanel. Fönstren är av två olika typer med två eller tre rutor i varje luft. Fönsteromfattningar och bågar är vitmålade och dörrarna blå. Källaren är murad av huggen natursten och magasinet ovanpå är timrat och klätt med locklistpanel. Manhuset är en så kallad framkammarsstuga med förstuga, sidokammare, kök, stuga och härbre eller framkammare. Byggnaden ligger i öst-västlig riktning med huvudingången i norr, mot gårdsplanen. Härbret är ouppvämt medan kök och stuga har gemensam murstock med en järnspis i köket och en kakelugn i stugan. Byggnaden har tre ingångar; två i norr och en i söder. Vinden, som nås via en trappa från köket, är till större delen oinredd förutom ett ouppvämt sommarrum ovanför framkammaren. Magasinet ovanför källaren har använts till förvaring för spannmål och utsäde. I manhuset är el installerat men vatten har aldrig varit indraget. Nuvarande planlösning med ett separat kök har sannolikt tillkommit under slutet av 1800-talet. Tidigare låg spisen med bakugnen i stugan. Byggnaden har också höjts c a en meter.

Manhusets interiör är synnerligen väl bevarad och visar ett hem från slutet av 1800-talet och några årtionden in på 1900-talet. Golven är lagda med brädor eller plank. I stugan ligger en mönstertryckt linoleummatta och väggarna är tapetserade med tidstypiska tapeter. Snickerierna är målade i ljusa oljefärger. Taken är i stuga och framkammare klädda med vitmålad pärlspontpanel, i köket sitter ett enkelt bräddtak. Sidokammaren användes som kontor och framkammaren var det finaste rummet vilket uteslutande begagnades vid högtidliga tillfällen. Möbler, tavlor, kläder och textilier har bevarats sedan A C

Gunnarssons tid, liksom en mängd handlingar från riksdagstiden och andra uppdrag.

Den stora vinkelbyggda ekonomibyggnaden är i huvudsak uppförd i skiftesverk- teknik och till större delen klädd med omålad lockpanel. Konstruktionen skiftar men delar av takåsen är uppbyggen av invändiga mittstolpar med klyka, s k mesulor. Taket är täckt med omväxlande plåt, tegel och asbestcementplattor. Ekonomibyggnaden har byggts till och förändrats under årens lopp. Här finns ladugård, stall, vagnslider, loge, tröskverk m m och på gårdsplanen står också vandringen till tröskverket kvar.

KULTURHISTORISKT VÄRDE, MOTIVERING

Sammantaget har denna gård, uppbyggd under 1830-40-talen, mycket höga kulturhistoriska värden. Manhusets utseende och planlösning är typisk för den senare 1800-talsbebyggelsen i nordöstra Halland. Dess interiör är välbevarad och av museal karaktär, inredningar och ytskikt är oförändrade sedan tiden kring sent 1800-tal och tidigt 1900-tal. Ekonomibyggnadens äldsta del är uppförd i ålderdomlig byggnadsteknik och de tillbyggnader som gjorts, visar på tillkommande, behov och funktioner. Huvuddelen av inredningen är också bevarad. Till detta kommer att gården har bebotts och präglats av en för bygden känd och betydelsefull person.

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 3 kap 1 § kulturminneslagen (1988:950) att förklara gården Gunnarssons, Axtorp 1:6, Förlanda socken, Kungsbacka kommun för byggnadsminne. Länsstyrelsen meddelar jämlikt 3 kap 2 § nämnda lag följande skyddsföreskrifter:

1. Byggnaderna inom skyddsområdet, markerat med röd linje på bilagd karta, får inte rivas, flyttas eller till sin exteriör ombyggas eller på annat sätt förändras. Bilaga 1.
2. I byggnaderna får inte sådana åtgärder vidtagas som innebär ingrepp i stomme eller planlösning.
3. I manhuset får inga ingrepp eller förändringar göras i fast inredning såsom eldstad, kakelugn, snickerier, golv, tak, fönster etc. Även ytskikt som tapeter och färglager är skyddade.
4. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller eller det kulturhistoriska värdet minskar. Vård- och underhållsarbeten skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadernas egenart.
5. Inom skyddsområdet får inte ytterligare bebyggelse uppföras. Området skall hållas i ett sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

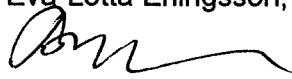
Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar ifråga om underhållet av byggnaderna.

Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna dispens från ovan nämnda skyddsföreskrifter.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövdingen jämte ledamöterna Ingegerd Sahlström, Hans-Inge Sjögren, Lennart Andersson, Ture Isaksson, Sven Eric Lorentzon, Gunnel Welin, Gunilla Wenander Grönvall, Rolf Kenneryd, Sven Fritzon, Inge Pettersson, Ingrid Johansson, Ester Lindstedt-Staaf och Hans Leghammar och tjänstgörande suppleanten Thore Jeppsson.

I den slutliga handläggningen deltog länsassessor Per Widell och antikvarie Eva-Lotta Erlingsson, länsantikvarie Lennart Lundborg var föredragande.

Björn Molin

Lennart Lundborg

Bilaga

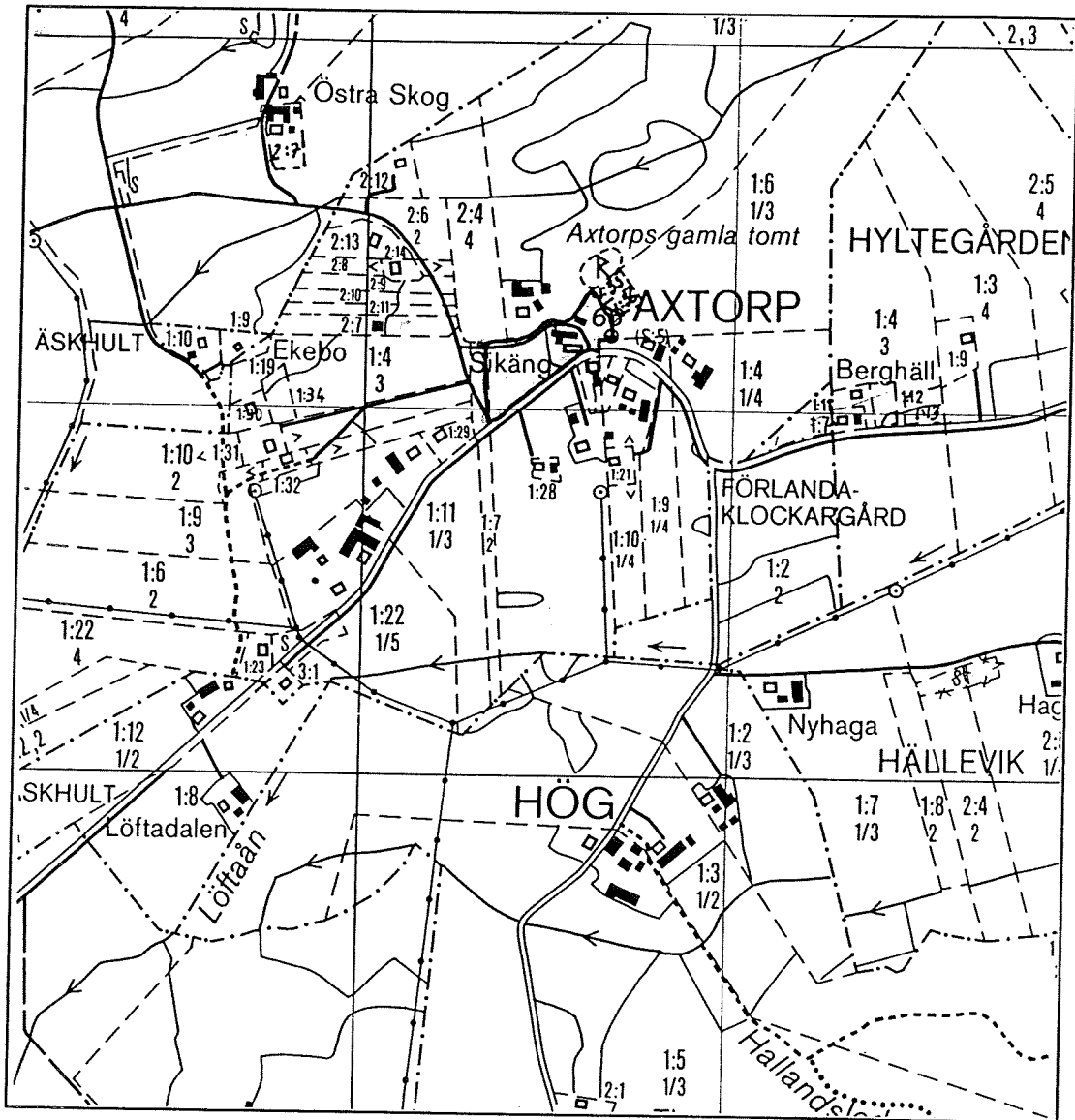
1. Karta
2. Dokumentationsrapport
3. Hur man överklagar

Kopia:

Riksantikvarieämbetet
Landsantikvarien
Kungsbacka kommun, kulturnämnden
Kungsbacka kommun, byggnadsnämnden
Nordhallands hembygdsförening
Lennart Sandberg, Förlanda Hembygdsgille, Åminnared, 430 33 FJÄRÅS
Bror Ronnstedt, Stiftelsen Äskhults gamla by, Rinna Förlanda,
430 33 FJÄRÅS
MF
KME
EXP

BILAGA 1

221-6277-93

Ekonomisk karta 061 47

Skyddsområde för "Gunnarssons", Axtorp 1:6, Förlanda socken, Kungsbacka kommun.